

Arbetslivskommissionen för hälsovårdsbranschen, lägesbild 2020–2021

Arbetslivskommissionen för hälsovårdsbranschen har utarbetat en lägesbild av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet i examina inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom sitt eget område inom yrkesutbildningen (statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För denna uppgift har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppföljnings-, bedömnings- och responsinformation bland annat från utbildningsförvaltningens statistik-, styrnings- och regleringstjänst samt den nationella informationsresursen KOSKI.

Prestationsuppgifter från 2020 blev tillgängliga för kommissionerna våren 2021. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna gjort i KOSKI-data efter denna tidpunkt syns inte i denna lägesbild. Detsamma gäller statistiska uppgifter om antalet prestationer år 2021, som plockades från KOSKI-databasen i början av 2022. De granskade prestationsantalen publiceras senare i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst på webbplatsen Vipunen.fi.

De uppgifter som används i lägesbilden har plockats direkt ur KOSKI-databasen i den form som läroanstalterna har anmält dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Av tekniska skäl har exempelvis inte alla uppgifter som registrerats i läroanstalternas egna studieförvaltningssystem överförts korrekt till KOSKI-databasen, och uppgifterna statistikförs då under ”ingen uppgift”/”inte anmält”.

Som källmaterial har man exempelvis använt rapporter från kommissionernas besök, rättelseyrkanden och utlåtanden.

Antal avlagda examina och examensdelar

Avläggande av examina och examensdelar

Examen och kompetensområde	avlagt hel examen 2020	avlagt examensdel 2020	avlagt hel examen 2021	avlagt examensdel 2021
Yrkesexamen i massage	1 009	4 089	988	4 162
Specialyrkesexamen i massage	27	288	94	470
Kompetensområdet för idrottsmassage	18		35	
Kompetensområdet för massage	3		9	
Kompetensområdet för lymfmassage	0		20	
Ingen uppgift	6		30	
Specialyrkesexamen i immobilisationsvård	1	27	9	68
Yrkesexamen inom hälsovårdsbranschen	135	440	196	628
Kompetensområdet för fotvårdsarbete	109		178	
Kompetensområdet för obduktionsverksamhet	4		4	
Kompetensområdet för immobilisationsvård	21		14	
Ingen uppgift	1		0	
Totalt	1 172	4 844	1 287	5 328

* Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter. Avläggandet av examensdelar omfattar inte examensdelar som registrerats som lokala.

**Examina som är i en övergångsperiod syns inte i tabellen och ingår inte i antalet i tabellen.

Examensdelar som mål/hel examen som mål

I examina inom arbetslivskommissionens verksamhetsområde är studiernas mål oftast hela examen. Ett undantag är specialyrkesexamen i massage, där omkring 30 procent har som mål att avlägga en eller flera examensdelar.

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Det har skett betydande förändringar i antalet avlagda examina jämfört med tidigare år, förutom att yrkesexamen i massage har hållits på samma nivå. Yrkesexamen inom hälsovårdsbranschen är en ganska ny examen, så ökningen av antalet prestationer var väntad.

Yrkesinriktade examensdelar, obligatoriska och valbara examensdelar, gemensamma examensdelar

Det finns inga grundexamina inom kommissionens verksamhetsområde, så man har inte gjort någon granskning av gemensamma examensdelar.

Marginellt avlagda examina eller kompetensområden

Kompetensområdet för obduktionsverksamhet har få prestationer. Enligt arbetslivet är behovet av utbildningen för närvarande inte så stort, eftersom arbetsplatserna i branschen är få och personalomsättningen liten.

Anordnande av examina

Aktiva utbildningsanordnare/anordnartillstånd

Examen	Tillstånd för anordnande	Aktiva anordnare
Yrkesexamen i massage	23	22
Specialyrkesexamen i massage	20	13
Specialyrkesexamen i immobilisationsvård	3	1
Yrkesexamen inom hälsovårdsbranschen	27	16

** aktiviteten fastställs utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten har registrerat avläggande av examina eller examensdelar enligt de KOSKI-data som lämnats till kommissionen 2020 eller 2021. Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter.*

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

Antalet anordnartillstånd har förblivit nästan detsamma som tidigare.

Fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

När det gäller prestationsantalen inom yrkesexamina inom massage och hälsovårdsbranschen ser man för båda en utbildningsanordnare som är klart större än de andra. Enligt de observationer och intervjuer som gjorts av arbetslivskommissionens medlemmar har antalet sökande till de flesta utbildningsanordnare återgått till tidigare års nivå inom massage.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

Av examina inom arbetslivskommissionens verksamhetsområde avlades examina på svenska enligt följande: yrkesexamen inom hälsovårdsbranschen 1,53 % och yrkesexamen i massage 1,21 %.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov

Specialyrkesexamen i immobilisationsvård: Platsen för avläggandet var nästan alltid en arbetsplats åren 2020 och 2021.

Yrkesexamen i massage: Över hälften har avlagts vid läroanstalter (2020: 63,3 %, 2021: 58,5 %) och omkring 13 % har avlagts på arbetsplatser åren 2020 och 2021.

Specialyrkesexamen i massage: År 2020 avlades 33,3 % vid läroanstalter, och år 2021 43,2 %. År 2020 avlades 20,3 % av yrkesproven på arbetsplatser och år 2021 33,4 %.

Yrkesexamen inom hälsovårdsbranschen: Andelen yrkesprov som avlades på läroanstalter ökade från 40,5 % år 2020 till nästan 60 %. Samtidigt har andelen yrkesprov som avlagts på arbetsplatser minskat från ca 30 % år 2020 till ca 20 % år 2021.

Medeltal för yrkesprov i studeranderesponsen inom yrkesutbildningen (avslutande enkät)

Yrkesexamen i massage: **4,3**

Specialyrkesexamen i massage: **4,4**

Specialyrkesexamen i immobilisationsvård **4,8**

Yrkesexamen inom hälsovårdsbranschen: **4,5**

Medeltalet för bedömningarna i alla delområden i den avslutande enkäten var över 3,5, största delen över 4.

** granskningsperioden för studeranderesponsen är 1.7.2019–31.12.2021. Bedömningsskala 1–5, där (5) betyder helt av samma åsikt, (4) delvis av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) delvis av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt*

Reflektioner

Förverkligande av tvåpartsbedömning i bedömningen av kunnande

I examina inom branschen förverkligas tvåpartsbedömning i varierande grad, det finns fortfarande utrymme för förbättring. I specialyrkesexamen i massage har användningen av två bedömare inom undervisningen ökat något. Arbetslivskommissionen uppmärksammade den stora andelen Ingen uppgift.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

Ingen uppgift-andelen är fortfarande stor, men man kan inte se några stora förändringar i procentandelarna jämfört med tidigare år. Ensamföretagare vill inte ta emot studerande för lärande i arbetet eller yrkesprov, eftersom handledningen av den studerande skulle ta för mycket tid från det egna arbetet. Det är svårt att få arbetslivsbedömare någon annanstans än till den egna arbetsplatsen. Många klienter finns exempelvis i hemmen, så bedömarna måste också ägna tid åt att förflytta sig.

I examina för massörer syns läroanstalten som plats för avläggande, eftersom yrkesprov avläggs på kliniker i anslutning till läroanstalterna. Arbetslivssamarbetet är bristfälligt för yrkesprovets del. Arbetsplatser har för närvarande inte varit villiga att ta emot studerande för lärande i arbete eller för yrkesprov. Orsaken till detta har inte framgått helt, en möjlighet är brist på handledningsresurser på arbetsplatserna.

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande

Läroanstalternas vårdinrättningar/kliniker är i regel bra miljöer för yrkesprov, men integriteten kan bli lidande på vissa ställen (klientplatserna åtskilda endast med förhängen).

Generaliseringar om rättelseyrkanden

Arbetslivskommissionen har under verksamhetsperioden behandlat ett rättelseyrkande, som ledde till att man ordnade en ny bedömning.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

Enligt vad som noterades vid besöken var planerna för bedömning av kunnande ännu delvis ofullständiga/bristfälliga eller inaktuella, eller så var de inte examensspecifika.

Arbetslivskommissionen fick inga begäranden om utlåtanden från undervisnings- och kulturministeriet år 2020 eller 2021.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

God praxis

Coronatiden har lett till att man börjat använda video och distansförbindelser bland annat i bedömningar.

Utvecklingsområden i anordnarnas verksamhet

Kommissionen kommer även framöver att granska tvåpartsbedömningen och planerna för bedömning av kunnande. Yrkesprov har ordnats på läroanstalter redan före coronatiden, och endast representanter för utbildningssektorn har fungerat som bedömare. Dessa saker kommer att uppmärksammas bland annat under kommande besök.

Examensgrundernas funktion

Reflektioner

Examensgrundernas överensstämmelse med arbetslivet

Examensgrunderna motsvarar i huvudsak arbetslivets behov.

Förverkligande av valfrihet i avläggandet av examina

De valbara delarna ger tillräckliga möjligheter.

Allmänna observationer om arbetslivsresponsen (enkät för arbetsplatshandledare)

Arbetslivet önskar få information om den studerandes mål i fråga om personligt kunnande.